

Sygn. akt I ACa 740/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 grudnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący : Sędzia SA Michał Kłós (spr .)

Sędziowie : SA Lilla Mateuszczyk

SA Anna Beniak Protokolant: st. sekr. sąd. K. O.

po rozpoznaniu w dniu 8 grudnia 2016 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa **P. K.**

przeciwko **M. M. (1)**

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Sieradzu

z dnia 17 marca 2016 r. sygn. akt I C 245/15

1. oddała apelację;
2. zasądza od pozwanego M. M. (1) na rzecz powoda P. K. kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym;
3. przyznaje i nakazuje wypłacić adwokat A. M. prowadzącej Indywidualną Kancelarię Adwokacką w Ł. ze Skarbu Państwa – Sąd Okręgowy w Sieradzu kwotę 3.321 (trzy tysiące trzysta dwadzieścia jeden) złotych wraz z należnym VAT z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 740/16

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 17 marca 2016 roku Sąd Okręgowy w Sieradzu w sprawie z powództwa P. K. przeciwko M. M. (1) o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną uznał za bezskuteczną w stosunku do powoda P. K. umowę darowizny udziału należącego do M. M. (2), wynoszącego 1/2 (jedna druga) we współwłasności nieruchomości położonej w R., gmina S., o powierzchni łącznej 10,1900 ha, dla której Sąd Rejonowy w Sieradzu prowadzi księgę wieczystą (...), zawartą między M. M. (2) i M. M. (1) w dniu 10 listopada 2014 roku w Kancelarii Notarialnej w S. przed notariuszem I. N. w formie aktu notarialnego za numerem A (...), z uwagi na istniejącą wierzytelność powoda P. K. wobec M. M. (2) w wysokości 118.288,88 zł z kosztami procesu w wysokości 156,60 zł, wynikającą z wyroku Sądu Rejonowego w Sieradzu z dnia 28 marca 2014 roku, wydanego w sprawie o sygn. akt II K 601/13, zmienionego wyrokiem Sądu Okręgowego w Sieradzu z dnia 09 lipca 2014 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt II Ka 140/14 oraz z uwagi na istniejącą wierzytelność powoda P. K. wobec M. M. (2) w wysokości 740 zł, wynikającą z wyroku Sądu Okręgowego w Sieradzu z dnia 09 września 2015 roku, wydanego w sprawie o sygn. akt I Ca 263/15, zasądził od pozwanego M. M. (1) na rzecz powoda P. K. kwotę 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego, nie obciążył pozwanego

M. M. (1) brakującymi kosztami procesu oraz przyznał i nakazał wypłacić z środków budżetowych Skarbu Państwa - Sąd Okręgowy w Sieradzu adw. A. M. kwotę 4.428 zł brutto tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu M. M. (1) z urzędu.

Powyższy wyrok zapadł na podstawie poczynionych ustaleń faktycznych, z których wynika, że wyrokiem z dnia 28 marca 2014 roku wydanym w sprawie o sygn. akt II K 601/13, Sąd Rejonowy w Sieradzu oskarżoną M. M. (2) uznał za winną, tego że: w dniu 03 lipca 2012 roku w S., woj. (...), działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, w zamiarze, aby inna ustalona osoba dokonała czynu zabronionego, ułatwiła jego popełnienie poprzez zawieszenie wymienionej osoby do budynku Banku (...) S.A. I Oddział S. i aktywną pomoc w rozmowach z pracownikami tej placówki oraz w dokonaniu formalności w sprawie przelewu pieniędzy z rachunku oszczędnościowego Dobry Zysk o nr (...) i wypłaty pieniędzy z rachunku E. Aktywne (...) o nr (...), a także przy założeniu wspólnego z tą osobą rachunku E. Aktywne o nr (...), podczas gdy wymieniona ustalona osoba przywłaszczyła sobie powierzoną jej rzecz ruchomą w postaci pieniędzy w kwocie 118.288,88 złotych będących własnością pokrzywdzonego P. K., w ten sposób, że będąc współposiadaczem (z pokrzywdzonym) rachunku E. Aktywne (...) o nr (...) w dniu 03 lipca 2012 roku w budynku Banku (...) S.A. I Oddział S. dokonała z tego ostatniego rachunku bankowego: wypłaty pieniędzy w gotówce w kwocie 68.288,88 zł, których właścicielem był P. K., przelewu pieniędzy w kwocie 50.000 zł, których właścicielem był P. K., na założony w dniu 03 lipca 2012 r. w S. w tym samym banku rachunek E. Aktywne o nr (...), którego współposiadaczami została wymieniona wyżej inna ustalona osoba i M. M. (2), za który to czyn wymierzył oskarżonej karę jednego roku i sześć miesięcy pozbawienia wolności, warunkowo zawieszając oskarżonej wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności na okres próby trzech lat oraz zobowiązał oskarżoną do naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego P. K. kwoty 118.288,88 zł, w terminie do dwóch lat od uprawomocnienia się wyroku, jak również zasądził od M. M. (2) na rzecz oskarżyciela posiłkowego P. K. kwotę 840 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego i kwotę 300 zł tytułem zwrotu wpłaconych zryczałtowanych wydatków.

Wyrokiem z dnia 09 lipca 2014 roku wydanym w sprawie o sygn. akt II Ka 149/14, Sąd Okręgowy w Sieradzu zmienił w/w wyrok Sądu Rejonowego w Sieradzu w zakresie opisu zarzucanego M. M. (2) czynu, utrzymując w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok w mocy oraz zasądzając od oskarżonej na rzecz oskarżyciela posiłkowego P. K. kwotę 516,60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.

M. M. (2) była wzywana przez powoda do zwrotu przywłaszczonej kwoty, ale kwoty tej nie zwróciła w całości, wpłacając na rzecz powoda kwotę 1.500 zł.

W związku z tym, że w małżeństwie M. M. (2) i Z. M. panował ustrój wspólności ustawowej małżeńskiej, powód w dniu 13 października 2014 roku wystąpił do Sądu Rejonowego w Sieradzu o ustanowienie w małżeństwie dłużniczki ustroju rozdzielności majątkowej.

Wyrokiem z dnia 09 września 2015 roku wydanym w sprawie o sygn. akt I Ca 263/15, Sąd Okręgowy w Sieradzu zmienił w całości wyrok Sądu Rejonowego w Sieradzu z dnia 29 kwietnia 2015 roku wydany w sprawie o sygn. akt III RC 325/14, ustanawiając rozdzielność majątkową w związku małżeńskim Z. M. i M. M. (2) z dniem 13 października 2014 roku oraz zasądził od M. M. (2) i Z. M. solidarnie na rzecz P. K. kwotę 560 zł tytułem zwrotu kosztów procesu oraz kwotę 380 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania przed sądem drugiej instancji.

Aktem notarialnym z dnia 10 listopada 2014 roku sporządzonym przez notariusza I. N. za nr Rep. A 4358/2014, M. M. (2) i Z. M. darowali synowi M. M. (1) nieruchomości położoną w R., gmina S., o powierzchni łącznej 10,1900 ha, dla której Sąd Rejonowy w Sieradzu prowadzi księgę wieczystą (...).

W dniu 22 października 2014 roku przedmiotowa nieruchomość była obciążona hipotekami na łączną kwotę ponad 36.000 zł. W tym samym dniu wierzyciel złożył wniosek o wykreślenie hipotek z księgi wieczystej wobec spłacenia długów.

M. M. (1) ma 20 lat, jest synem M. M. (2) i Z. M.. Chodzi do szkoły zawodowej w S., uczy się zawodu mechanika pojazdów samochodowych, nie otrzymuje wynagrodzenia za praktyki, nie mam nikogo na utrzymaniu.

Jest właścicielem gospodarstwa rolnego o powierzchni ponad 10 ha. Uzyskuje dochody z gospodarstwa, gdyż hoduje byki, krowy, sprzedaje mleko, otrzymuje dotacje unijne w wysokości 6.000 – 7.000 zł rocznie. Dochód miesięczny z jego gospodarstwa wynosi około 1.500 zł. Pozwany mieszka z rodzicami i 17 - letnim bratem. Pozwany na inwestycje w gospodarstwie pożyczył od szwagra 15 tys. zł i od wujka 15 tys. zł. Wydał 15 tys. zł na prasę, na remont ciągnika 10 tys. zł i 5 tys. zł na agregat. Jest zdrowym człowiekiem, nie leczy się na nic, wydaje na swoje utrzymanie około 500 zł może więcej miesięcznie, dojeżdża do szkoły. Nie był świadkiem w sprawie karnej swojej matki, natomiast świadkami były jego siostry, M. M. (2) ma 55 lat, z zawodu jest szwaczką. Obecnie nie pracuje, utrzymuje się z renty chorobowej w wysokości około 600 zł miesięcznie. Korzysta również z pomocy opieki społecznej. Nie ma innych źródeł dochodu. Jest współwłaścicielem z mężem samochodów A., rok produkcji 1996, o wartości około 2 000 zł i J., rok produkcji 2006, o wartości około 10.000 – 15.000 zł. Z. M. ma 62 lata, jest emerytem, otrzymuje świadczenie w wysokości około 600 zł miesięcznie.

P. K. ma 55 lat, z zawodu jest artystą plastykiem, jest bratem M. M. (2), utrzymuje się z zasiłku w wysokości 520 zł za opiekę nad ojcem, który ma emeryturę. Po wyroku karnym informował pozwanego, że jego matka jest mu winna pieniądze.

Zdaniem Sądu Okręgowego powództwo P. K. jest zasadne i zasługuje w całości na uwzględnienie.

Sąd I instancji podkreślił, że na powódzie spoczywał obowiązek wykazania, że: przysługuje mu wobec dłużnika wierzytelność, dokonano zaskarżonej czynności prawnej między dłużnikiem i osobą trzecią, na podstawie której osoba trzecia uzyskała korzyść, doszło do pokrzywdzenia wierzyciela wskutek dokonania zaskarżonej czynności, dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, a osoba trzecia wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła dowiedzieć się o tym, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela (chyba, że zaistniało domniemanie z art. 527 § 3 k.c.).

Mając na uwadze zebrany w sprawie materiał dowodowy Sąd Okręgowy stwierdził, że pozwany na skutek zawarcia z dłużniczką umowy darowizny uzyskał korzyść majątkową.

Zdaniem Sądu I instancji powód wykazał, że posiada wierzytelności wobec dłużniczki M. M. (2) w wysokości 118.288,88 zł z kosztami procesu w wysokości 156,60 zł, wynikającą z wyroku Sądu Rejonowego w Sieradzu z dnia 28 marca 2014 roku wydanego w sprawie o sygn. akt IIK 601/13, zmienionego wyrokiem Sądu Okręgowego w Sieradzu z dnia 09 lipca 2014 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt II Ka 140/14 oraz wierzytelność w wysokości 740 zł, wynikającą z wyroku Sądu Okręgowego w Sieradzu z dnia 09 września 2015 roku, wydanego w sprawie o sygn. akt I Ca 263/15, czemu pozwany skutecznie nie zaprzeczył.

M. M. (2) działała ze świadomością pokrzywdzenia powoda, gdyż w wyniku dokonania czynności stała się niewypłacalna, pozbyła się jedyne go składnika majątkowego - udziału w nieruchomości - z którego wierzyciel mógłby zaspokoić swoje roszczenie. W chwili zawarcia umowy darowizny dłużniczką nie posiadała innego majątku ani oszczędności. Ponadto egzekucja w stosunku do dłużniczki byłaby nieskuteczna, o czym świadczą niewielkie wpłaty, łącznie kwoty 1.500 zł, dokonywane przez dłużniczkę powodowi (przy egzekucji z renty chorobowej dłużniczki, wynoszącej około 600 zł miesięcznie, egzekucja trwałaby dziesiątki lat).

Nadto Sąd Okręgowy dodał, że pozwany jest osobą bliską w stosunku do dłużniczki, zatem w toku procesu musiałby obalić domniemanie wynikające z treści art. 527 § 3 k.c. To się pozwanemu jednak nie udało. Jego zeznaniom i zeznaniom jego rodziców Sąd nie dał wiary. Cała rodzina M. mieszkała razem, rodzice i siostry pozwanego zeznawali w sprawie karnej, która trwała około dwóch lat, w której było kilka terminów rozpraw oraz apelacja. Zatem nie sposób uwierzyć pozwanemu, że nic nie wiedział o tej sprawie i obowiązku naprawienia szkody, tym bardziej, że powód wielokrotnie mówił, iż jego matka jest winna mu pieniądze.

W związku z powyższym Sąd Okręgowy uznał, że czynność prawna z dnia 10 listopada 2014 roku jest bezskuteczna wobec powoda i dlatego orzekł, jak w punkcie 1 wyroku, na podstawie art. 527 k.c. Sąd I instancji uznał, że pozew może dotyczyć udziału w gospodarstwie, gdyż na mocy postanowienia Sądu Okręgowego w Sieradzu wspólność ustawowa

majątkowa została zniesiona między małżonkami M. z dniem 13 października 2014 roku, zatem przed dokonaniem darowizny.

O kosztach zastępstwa procesowego należnych powodowi orzeczono, jak w punkcie 2 wyroku, na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. Za stronę przegrywającą sprawę Sąd Okręgowy uznał pozwanego, który przegrał sprawę w całości, z tego też względu zasądzone od niego na rzecz powoda kwotę łączną 3.617 zł, na którą składa się opłata skarbową od udzielonego pełnomocnictwa w wysokości 17 zł oraz koszty zastępstwa prawnego w wysokości 3.600 zł - ustalone na podstawie § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie w związku z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Sąd Okręgowy nie obciążył pozwanego brakującymi kosztami procesu, o czym orzekł, jak w punkcie 3 wyroku, na podstawie art. 113 ust. 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z 28 lipca 2005 r. i na podstawie art. 102 k.p.c., z uwagi na jego trudną sytuację finansową i majątkową.

O kosztach zastępstwa prawnego należnych pełnomocnikowi pozwanego ustanowionemu z urzędu, które nie zostały uiszczone w części ani w całości, Sąd Okręgowy orzekł, jak w punkcie 4 wyroku na podstawie § 22 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2015 r., poz. 1801) w związku z § 19 i § 20 w zw. z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany, zaskarżając go w części tj. w zakresie pkt. 1 i 2, zarzucając zaskarżonemu orzeczeniu:

- 1) naruszenie przepisów prawa materialnego - art. 527 k.c. przez błędne jego zastosowanie, gdy w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego należy uznać, iż nie zaistniały przesłanki do jego zastosowania i uznania czynności prawnej z dnia 10 listopada 2014 r. za bezskuteczną wobec powoda;
- 2) naruszenie przepisów postępowania, art. 233 k.p.c. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę dowodów zebranych w sprawie polegającą na bezpodstawnej odmowie wiary zeznaniom pozwanego i wskazanych przez niego świadków uzasadnioną przez Sąd jedynie lakonicznym stwierdzeniem, iż nie dał im wiary - bez podania jakiegokolwiek argumentu czy przyczyny, dla której wiary im odmówił.

W następstwie powyższych zarzutów skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia i oddalenie powództwa w całości, zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej pozwanemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym, oświadczając, iż nie zostały one pokryte ani w całości ani w części oraz z ostrożności procesowej - w wypadku niepodzielenia przez Sąd Apelacyjny argumentacji wskazanej przez pozwanego - z uwagi na jego sytuację materialną i rodzinną wnosząc o nieobciążanie go kosztami postępowania odwoławczego - w tym kosztami zastępstwa procesowego powoda.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadna.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne, poczynione przez Sąd I instancji, jak też wyprowadzone na ich podstawie wnioski prawne, czyniąc je tym samym podstawą własnego rozstrzygnięcia.

Wobec postawienia w apelacji zarówno zarzutu naruszenia prawa materialnego, jak i procesowego, zauważyć trzeba, że prawidłowość zastosowania lub wykładnia prawa materialnego może być właściwie oceniona jedynie na kanwie niewadliwie ustalonej podstawy faktycznej rozstrzygnięcia. Skuteczne zatem zgłoszenie zarzutu dotyczącego naruszenia prawa materialnego wchodzi zasadniczo w rachubę tylko wtedy, gdy ustalony przez sąd pierwszej instancji

stan faktyczny, będący podstawą zaskarżonego wyroku, nie budzi zastrzeżeń (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 1997 r., II CKN 60/97, OSNC 1997/9/128).

Powyższe rodzi konieczność rozpoznania w pierwszym rzędzie zmierzających do zakwestionowania stanu faktycznego zarzutów naruszenia prawa procesowego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 1997 r., II CKN 18/97, OSNC 1997/8/112).

Za chybiony należy przede wszystkim uznać zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., którego skarżący upatruje w dowolnej ocenie zebranego w sprawie materiału dowodowego polegającą, zdaniem skarżącego, na bezpodstawnej odmowie wiary zeznaniom pozwanego i wskazanych przez niego świadków, uzasadnioną przez Sąd I instancji jedynie lakonicznym stwierdzeniem, iż nie dał im wiary – bez podania jakiegokolwiek argumentu czy przyczyny, dla której wiary im odmówił.

Jak już wielokrotnie wskazywano w orzecznictwie dla skuteczności zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie wystarcza ogólnikowe zarzucenie braku wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych, odwołujące się do stanu faktycznego, który w przekonaniu skarżącego odpowiada rzeczywistości. Niezbędne jest wskazanie, jakie kryteria oceny naruszył sąd przy ocenie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłusznie uznając je za wiarygodne i posiadające moc dowodową, wykazanie, że pominął w swojej ocenie niektóre dowody, ewentualnie wykazanie, że sąd przy ocenie dowodów uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego. Jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo - skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 r., II CKN 817/00, Lex nr 56906). Tymczasem, podniesiony w apelacji zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie został powiązany z podważeniem przesłanek tej oceny, miał charakter polemiczny i sprowadzał się do przedstawienia przez skarżącego własnego, alternatywnego stanu faktycznego i własnej interpretacji faktów, które w jego ocenie miały szczególne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, dokonana przez Sąd I instancji ocena dowodów nie wykracza poza granice określone przepisem art. 233 § 1 k.p.c. Nie sposób zarzucić jej dowolności czy braku logiki. Sąd Okręgowy opierając się na zgromadzonych dowodach wyprowadził wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym.

Skarżący w apelacji wywodzi, że Sąd Okręgowy bez jakiegokolwiek argumentu czy przyczyny odmówił wiarygodności zeznaniom powoda i wskazanych przez niego świadków. Tymczasem, jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku, Sąd Okręgowy nie uznał za wiarygodne zeznań pozwanego jak i jego rodziców – świadków w sprawie, w zakresie w jakim twierdzili, że pozwany nie miał żadnej wiedzy o sprawie karnej prowadzonej przeciwko M. M. (2). Sąd Okręgowy zeznań powyższych nie uznał za wiarygodne, a to z tego względu, iż M. M. (1) mieszkał i mieszka nadal wraz z rodzicami, pomagał w prowadzeniu wspólnego gospodarstwa rolnego. Dostrzec przy tym należy, że pomimo iż skarżący w toku postępowaniu twierdził, iż nie miał wiedzy na temat sprawy karnej prowadzonej wobec matki to jednak składając informacyjne wyjaśnienia wskazał, że „nie pamięta kiedy mama była skazana”. Biorąc te okoliczności pod uwagę Sąd Okręgowy przyjął, iż ścisłe relacje pozwanego z matką i ojcem podważają twierdzenie skarżącego o braku wiedzy syna o toczącym się postępowaniu karnym wobec matki, w którym to postępowaniu, z uwagi chociażby na składane zeznania, uczestniczyli także inni członkowie rodziny. Sąd Apelacyjny argumentację tę podziela. Trafnie wskazywał bowiem Sąd I instancji, że choćby fakt wspólnego zamieszkiwania z rodzicami wskazuje na to, że pozwany miał wiedzę o sprawie karnej, tym bardziej że o sprawie wiedziały siostry pozwanego, które z rodzicami już nie prowadziły w tym czasie gospodarstwa domowego. W końcu zwrócić należy uwagę, że powód zeznał, iż po wydaniu wyroku karnego przeciwko M. M. (2) informował pozwanego, że jego matka jest mu winna pieniądze (k. 63), a pozwany okoliczności tej nie zaprzeczył. Nie ulega przy tym wątpliwości, że wyrok karny wydany został w dniu 28 marca 2014 r. i został

on utrzymany w mocy w wyniku rozpoznania apelacji wniesionej przez M. M. (2), zaś darowizna na rzecz pozwanego uczyniona została dopiero 10 listopada 2014 r. Zatem nawet przyjmując, że pozwany rzeczywiście nie miał wiedzy o toczącym się postępowaniu karnym wobec swej matki, wiedzę tę nabył po wydaniu wyroku, a przed otrzymaniem darowizny.

Podkreślić przy tym należy, że w przypadku czynności prawnych dokonywanych z osobą bliską, jaką dla dłużnika bezspornie jest jej syn, a pozwany w sprawie, powód miał za zadanie jedynie udowodnić fakt bliskości, natomiast to rzeczą pozwanego jako osoby trzeciej było wykazanie, że nie miał wiedzy o pokrzywdzeniu wierzyciela oraz, że istniał majątek dłużnika z możliwością przeznaczenia na zaspokojenie wierzytelności. Tymczasem obowiązkowi temu skarżący w sprawie nie sprostał. Trzeba też nadmienić, iż zgodnie z przepisem 528 k.c. jeżeli skutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzyciela osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Zatem nawet jeśli pozwany, pomimo zamieszkiwania z matką w jednym domu, nie wiedziałby o istniejącej wierzytelności powoda, to i tak treść art. 528 k.c. oraz art. 527 § 3 k.c. działa na korzyść powoda, pozwalając w niniejszym przypadku uwzględnić jego roszczenie. Ugruntowany jest w orzecznictwie i doktrynie pogląd, iż w sytuacji gdy bezpłatne korzyści przypadają osobom bliskim dłużnika, należy zastosować wyłącznie art. 528 k.c. jako przepis dalej idący, z pominięciem art. 527 § 3 k.c., a wnioski dowodowe zmierzające do obalenia domniemania z art. 527 § 3 k.c. winny ulec oddaleniu jako dotyczące faktów niemających znaczenia dla sprawy (por. M. Pyziak - Szafnicka (w:) System prawa prywatnego, t. 6, s. 1271; P. Machnikowski (w:) E. Gniewek, Komentarz, 2008, s. 950). Pogląd ten prezentowany jest także w orzecznictwie, gdzie przyjęto, że art. 528 k.c. statuuje surowsze przesłanki uznania czynności za bezskuteczną, niż czyni to § 3 art. 527 k.c. Jeżeli zatem drugi z wymienionych przepisów dostatecznie pewnie usprawiedliwia żądanie strony powodowej, to odwoływanie się do pierwszego z nich jest bezprzedmiotowe (por. wyrok SN z dnia 8 grudnia 2005 r., II CK 309/05, LEX nr 188551). Zaznaczyć przy tym należy, że zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem pojęcie bezpłatności na gruncie przepisów o skardze pauliańskiej należy pojmować szeroko, zaś pod pojęciem odpłatności w rozumieniu tych przepisów należy rozumieć w zasadzie pełny ekwiwalent korzyści majątkowej, jaką uzyskała osoba trzecia.

Za niezasadny należy również uznać zarzut naruszenia art. 527 k.c., którego skarżący upatruje przez błędne jego zastosowanie, gdy w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego należy uznać, iż nie zaistniały przesłanki do jego zastosowania i uznania czynności prawnej z dnia 10 listopada 2014 r. za bezskuteczną wobec powoda.

Zarzuty apelacji w powyższym zakresie sprowadzają się przede wszystkim do uwypuklenia celu w jakim została zawarta umowa darowizny oraz twierdzeń pozwanego o braku świadomości co do istnienia zobowiązania M. M. (2) wobec powoda oraz braku świadomości dłużnika pokrzywdzenia wierzyciela.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne Sądu I instancji, że dłużnik - matka pozwanego działała z pokrzywdzeniem wierzyciela. Wprawdzie sam fakt dokonania przez dłużnika określonej czynności prawnej nie narusza praw wierzyciela, a następuje to dopiero w momencie gdy nie ma on możliwość zaspokojenia swej wierzytelności z innego majątku dłużnika. Warunkiem akcji pauliańskiej jest wykazanie przez skarżącego (wierzyciela), że przysługuje mu względem dłużnika wierzytelność oraz że nie może być ona zaspokojona z majątku dłużnika na skutek działanej przez niego czynności prawnej, w wyniku której stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w stopniu wyższym niż był przed dokonaniem tej czynności (A. Ohanowicz (w:) System prawa cywilnego, t. III, cz. 1, s. 947; L. Stecki (w:) J. Winiarz, Komentarz, t. I, 1989, s. 536; wyrok SA w Lublinie z 20 listopada 1996 r., I ACr 306/96, Apel. Lub. 1997, nr 2, poz. 9).

W okolicznościach niniejszej sprawy Sąd I instancji oceniając niewypłacalność M. M. (2) zwrócił uwagę, iż na skutek przedmiotowej umowy darowizny na rzecz swego syna doszło do przesunięcia w istocie jedynego wartościowego składnika majątku dłużnika, co potwierdza materiał dowodowy zebrany w sprawie. Okoliczność ta została potwierdzona w zeznaniach złożonych przez dłużnika M. M. (2), która wskazała wprost na brak majątku. Na

rozprawie w dniu 7 marca 2016 r. M. M. (2) zeznała, że nie posiada żadnego majątku – „teraz żyję z renty chorobowej w wysokości około 600 zł, z pomocy społecznej otrzymuję dary, raz do roku, opieka przysądza mi jakąś kwotę na węgiel” (k. 62). Także pozwany zeznał, że „mama nie posiada majątku, ma rentę chorobową około 500 zł” (k. 63). Z powyższego wynika więc, iż w związku ze zmianą zaistniałą w majątku dłużnika korzyść uzyskała osoba trzecia, a skutkiem tej czynności była niemożność zaspokojenia się powoda jako wierzyciela M. M. (2). W tej sytuacji brak prowadzenia postępowania egzekucyjnego wobec matki pozwanego nie mógł przesądzić o bezzasadności powodztwa.

Odnosząc się zaś do twierdzeń skarżącego o celu zawarcia umowy darowizny wskazać trzeba, że błędne jest przekonanie apelującego, że okoliczność ta mogłaby czynić żądanie pozwu bezzasadnym. Jedną z przesłanek skargi pauliańskiej jest działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Dłużnik zaś działa ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, gdy zdaje sobie sprawę (uświadamia sobie), że wskutek dokonania czynności prawnej z osobą trzecią może spowodować niemożność zaspokojenia się wierzycieli z jego majątku. Jednak samo pokrzywdzenie wierzycieli nie musi być zamiarem dłużnika – wystarczy, żeby dłużnik takie pokrzywdzenie przewidywał w granicach ewentualności (por. wyrok SA w Gdańsku z dnia 10 stycznia 1995 r., I ACr 1014/94, OSA 1995, z. 2, poz. 6; tak również wyrok SA w Poznaniu z dnia 12 maja 2005 r., I ACa 1764/2004, OSA 2006, z. 3, poz. 8, s. 33). Innymi słowy wystarczająca będzie u dłużnika świadomość możliwości wystąpienia pokrzywdzenia, o czym była już mowa powyżej.

Reasumując należy przyjąć, że dłużnik M. M. (2) już w momencie zawierania umowy darowizny, tj. w dniu 10 listopada 2014 r., zdawała sobie sprawę z konieczności uiszczenia na rzecz powoda kwoty 118.288,88 zł wobec swego wierzyciela, tj. powoda. W wyniku zawarcia umowy darowizny dłużnik wyzbył się jedynego wartościowego składnika swego majątku powodując niemożność zaspokojenia się wierzyciela.

Biorąc zatem pod uwagę stan majątkowy dłużniczki oraz treść wyroku jaki zapadł wobec niej przed zawarciem umowy darowizny należało przyjąć, że dokonanie tej czynności prawnej nastąpiło ze świadomością pokrzywdzenia powoda.

Z tych względów apelacja pozwanego jako niezasadna podlegała oddaleniu o czym Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c., zasądzając od pozwanego M. M. (1) na rzecz powoda P. K. kwotę 5.400 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym, która to stawka została ustalona na podstawie § 2 pkt 6 w zw. § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800).

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie zachodziły podstawy do odstąpienia od obciążenia pozwanego kosztami postępowania apelacyjnego. O ile w postępowaniu przed Sądem I instancji pozwany został niejako „wciągnięty” w proces, o tyle w postępowaniu apelacyjnym, konsekwentnie zaprzeczając roszczeniu powoda, czego wyrazem było wniesienie apelacji w niniejszej sprawie, pozwany sam wygenerował koszty procesu, których poniesienie przez powoda było niezbędne do dochodzenia przysługującego mu roszczenia. W tej zatem sytuacji żądanie zwrotu tych kosztów oraz jego uwzględnienie nie mogło zostać uznane za sprzeczne z zasadami słuszności.

O kosztach zastępstwa prawnego należnych pełnomocnikowi pozwanego ustanowionemu z urzędu, które nie zostały uiszczone w części ani w całości Sąd Apelacyjny orzekł jak w punkcie 3. na podstawie § 4 ust. 1,2 w zw. § 8 pkt 6 i § 16 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2015 r., poz. 1801).